

ÜNİTE 2: KAMUSAL VE BÜYÜK ETKİNLİK ALANI AFET HAZIRLIĞI VE MÜDAHALESİ

EĞİTİM MODÜLÜ 12: Kamusal ve Büyük Etkinlik Alanı Afet Senaryosunda Bireysel Hayatta Kalma Becerileri

Yazar: EVA-93 / VET READY Projesi Ortaklığı

Proje numarası: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Eğitim Modülünün Amacı

Genel Amaç: Kamusal veya büyük bir mekânda (yani stadyumlar, alışveriş merkezleri, havaalanları, konser salonları vb.) bir afetle karşı karşıya kalındığında, yalnızken ve acil harici destek olmaksızın bireysel korunma, karar verme ve uyum sağlama için gerekli pratik hayatta kalma stratejileri ve öz güven becerileri ile öğrenenleri donatmaktır.

Eğitim modülünün süresi: 2.5 akademik saat

Değerlendirme yöntemi: Eğitim modülünün tamamlanmasından sonra çoktan seçmeli sınav

Hedef Gruplar: VET (Mesleki Eğitim ve Öğretim) Öğrenenleri, CVET (Sürekli Mesleki Eğitim ve Öğretim) Öğrenenleri, Diaspora Öğrenenleri, VET ve CVET Eğitimcileri

Öğrenenler için Tanınma:

Tamamlama Sertifikası (yaygın olmayan eğitim programı)

Eğitmenler için Tanınma:

Mesleki Yetkinlik Geliştirme Sertifikası

Hedeflenen yatay ESCO becerisi (T2.3 kategorisinde): Problemlerle başa çıkma

Eğitim Modülünün Kazanım Çıktıları

Bilgi

1. Kamusal ve büyük mekânlarda yaygın olarak karşılaşılan riskleri ve tehlikeleri tanıyabilme.
2. Kalabalık bir ortamda yalnız bırakıldığında durumsal farkındalık, çıkış stratejileri ve güvenli karar verme ilkelerini anlama.
3. Hemen dış yardım olmadan hızlı kendi kendini koruma ve sorun çözme önemini kabul etme.

Beceriler

1. Kalabalık veya büyük mekânlarda (örneğin, kapalı çıkışlar, duman, alışılmadık kalabalık davranışları) riskleri ve sorunları hızlı bir şekilde belirleme.
2. En güvenli hayatta kalma seçeneğini belirlemek için hızlı durumsal risk analizi yapma.
3. Mevcut kaynakları kullanarak pratik çözümler oluşturarak baskı altında bağımsız olarak sorun çözme.

Bu beceriler, doğrudan ESCO'nun kesintisiz beceri kategorisi **T2.3:**

Sorunlarla Başa Çıkma ile ilişkilidir:

- Sorunları belirleme ve risk analizi yapma
- Acil durum müdahale stratejileri geliştirme
- Öngörülemeyen koşullarda sorun çözme

Giriş: Kamusal ve Büyük Mekân Felaket Senaryolarında Tek Başına Hayatta Kalma Becerileri Nedir?

- Kamusal ve büyük mekân felaket senaryolarında tek başına hayatta kalma becerileri, kalabalıklar, kapalı alanlar veya ani tehlikelerin bir tehdit oluşturduğu ve hemen yardım alınamadığı durumlarda, kendi güvenliğinizi bağımsız olarak sağlama, hızlı kararlar verme ve bu koşullara uyum sağlama yeteneğidir.
- Bu modül, riskleri tanımayı, güvenli eylemleri seçmeyi ve mekândaki mevcut kaynakları kullanarak kendinizi korumayı öğreterek, doğrudan destek, rehberlik veya ekipman olmaksızın bile sakin kalmanızı, hızlı hareket etmenizi ve temel hayatta kalma ihtiyaçlarınızı karşılamanızı sağlar.

Temel Kavramlar ve Terminoloji

- **Kalabalık Ezilmesi** – Yoğun kalabalıkların aşırı basınç uygulamasıyla boğulma veya yaralanmaya yol açan, yaşamı tehdit eden bir durum.
- **Panik** – Korku, alarm veya algılanan tehlike nedeniyle tetiklenen ani, kaotik bir insan akınıdır; sıklıkla düşmeler ve yaralanmalara neden olur.
- **Tahliye Yolu** – Acil durumlarda mekândan güvenli bir şekilde çıkmak için net şekilde işaretlenmiş bir yol.
- **Toplanma Noktası** – Tahliye sonrası tahliye olanların toplanması gereken, mekânın dışında belirlenmiş güvenli bir konum.
- **Kilitlenme** – Şiddet veya terör gibi tehditler sırasında bireylerin güvenli bir konumda kalmasını gerektiren koruyucu bir eylem.
- **Yerinde Sığınma** – Dış koşullar daha tehlikeli olduğunda tahliye yerine güvenli bir iç mekânda kalınmasını gerektiren bir eylemdir.
- **Yapısal Arıza** – Aşırı yük, kötü tasarım veya tehlikeler nedeniyle mekân altyapısının (örneğin tribünler, çatılar, sahneler) kısmi veya tam çöküşü.
- **Durumsal Farkındalık** – Çıkışları fark etmek, kalabalık davranışını izlemek ve tehlikenin erken uyarı işaretlerini tanımak için dikkatli kalmayı sağlayan yetenek.

Önemi Anlama

- **AB Sivil Koruma raporları**, kalabalık yerlerin; **stadyumlar, alışveriş merkezleri, havaalanları ve konser salonları** gibi yüksek riskli kamuya açık alanlar olarak sınıflandırıldığının altını çizmektedir.
- **Koçani Gece Kulübü Yangını'nda (Kuzey Makedonya, Mart 2023), 62 kişi öldü ve 139 kişi yaralandı**; panik, kilitli çıkışlar ve eksik güvenlik sistemleri bir konser mekânını afet bölgesine çevirdi. AB Sivil Koruma Mekanizması acil müdahaleyi desteklemek için harekete geçirildi.
- **Torino İzdihamı (İtalya, 2017)**, halka açık bir futbol gösterimi sırasında ani bir korku kitlesel bir koşuşturmaya neden olduğunda, büyük kalabalıklarda paniğin ne kadar hızlı yayılabileceğini gösterdi; bu olayda **3 kişi öldü ve 1.572 kişi yaralandı**.
- Bu vakalar, kalabalık ortamlarda bireysel hayatta kalma becerilerini öğrenmenin neden hayati önem taşıdığını vurgulamaktadır: hızla ve bağımsız hareket etme yeteneği yaşam ve ölüm arasındaki fark anlamına gelebilir.

Bu Eğitim Modülü Neden Önemlidir?

- Kalabalık yerlerdeki acil durumlar her zaman kaosla başlamaz; bazen çok uzakta görünen bir çıkış, açılmayan bir kapı veya yayılan sıra dışı bir sestir.

Bir stadyumda yangın alarmı çalar. Bir konser kalabalığında ani bir itme olur. Bir alışveriş merkezinde elektrik kesintisi yaşanır. Tek bir küçük tetikleyici, binlerce insanı koşan bir dalgaya dönüştürebilir.

- Böyle anlarda hayatta kalmak güce değil, **farkındalığınıza, hızlı kararlarınıza ve diğerleri paniklerken sakin kalma yeteneğinize** bağlıdır. Kalabalık bir mekânda ne yapacağınızı bilmek, kapana kısılmakla güvenli bir çıkış yolu bulmak arasındaki fark anlamına gelebilir; hem kendiniz hem de belki başkası için.

Kamusal ve Büyük Etkinlik Alanı Afet Senaryosu Bağlamında Bireysel Hayatta Kalma Becerilerinde Doğal Afetler

- Doğal afetler, kalabalık mekânlarda kaosu tetikleyebilir ve bireysel hayatta kalma becerilerini aniden kritik hale getirebilir. Bu afetler, önceden tahmin edilebilen (örneğin sıcak hava dalgası) veya ani olabilen (örneğin deprem) **ekstra bir stres katmanı** ekler ve özellikle kalabalık alanlarda **bireysel hayatta kalma stratejilerini** gerektirir.
- Bu afetler, büyük mekânlarda (stadyumlar, havaalanları, konser salonları, alışveriş merkezleri) genellikle **yapısal hasar, kısmi çökme, elektrik kesintileri, yangınlar veya panik nedeniyle izdiham** gibi ikincil krizlere neden olur. Büyük bir stadyumda şiddetli rüzgar nedeniyle kısmi çatı çökmesi, bir konser salonunda sel baskını nedeniyle ani elektrik kesintisi veya bir festival sırasında sıcak hava dalgası nedeniyle kitlesel bayılmalar ve acil tıbbi durumlar düşünülmelidir. Bu, güvenlik görevlilerinin ve organizatörlerin kapasitesini aşabilir ve bireyleri kendi başlarına hızlı ve mantıklı kararlar almaya zorlar.
- Afetler, halka açık ortamlarda **hız, yön bulma ve yardım çağırısı yapma** gibi hayatta kalma becerileri için hayati önem taşıyan **farkındalık, risk değerlendirmesi ve acil durum planlamasına** odaklanmayı gerektirir.

Depremeler

Depremeler stadyumlar, alışveriş merkezleri, havaalanları veya konser salonlarında nadiren bir uyarı ile başlar, ancak **erken belirtiler** gösterebilirler:

- Ayak altında hissedilen, hafif bile olsa **alışılmadık bir titreme veya titreşim**.
- Asılı nesnelerin (ışıklar, tabelalar, süslemeler) beklenmedik şekilde **sallanması**.
- Duvarlardan, tavanlardan veya camlardan **çatırtı veya patlama sesleri**.
- Belirgin bir sebep olmaksızın tetiklenen **ani elektrik kesintileri veya alarmlar**.
- Bölgedeki kuşların veya hayvanların **düzensiz davranışları**.

Neden tepki vermeli?

Orta şiddette bir deprem bile yoğun nüfuslu alanlarda döküntü düşmesine, tavanların çökmesine ve çıkışların tıkanmasına neden olabilir.

Panik halindeki kalabalıklar, depremin kendisinden daha ölümcül olabilen izdiham riskleri yaratır.

Artçı sarsıntılar dakikalar içinde meydana gelebilir, bu da erken tahliye veya daha güvenli bölgelere (açık alanlar, sağlam yapılar altı) geçişi hayati hale getirir.

Şekil 1. Deprem Sırasında Çöken Stadyum Yapısı. (E. Şijina tarafından MagicStudio aracılığıyla yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Depremeler

Sarsıntı başladığında büyük bir halka açık mekânın (stadyum, alışveriş merkezi, havaalanı) içindeyseniz:

Önce Kendinizi Koruyun! Çevrenizdekiler paniklese bile çökün, kapanın ve başınızı koruyun.

Kalabalık hücumundan kaçının! Çıkış veya yürüyen merdiven yakınındaki izdihamlardan uzak durun — sarsıntı durana kadar bekleyin.

Güvenli sığınma noktaları seçin! Sağlam mobilyalar, iç duvarlar veya destek kirişleri, cam cephelerden veya dükkan vitrinlerinden daha güvenlidir.

Bağımsız Düşünün! Panikleyen kalabalıkları körü körüne takip etmeyin — sarsıntı sona erdikten sonra en güvenli yolu tarayın.

Sadece güvenliyken çıkın! Sarsıntıdan sonra ayrılmak için acil durum işaretlerini ve sakın adımları kullanın.

Sarsıntı başladığında halka açık bir alanda (meydan, cadde, açık hava mekânı) iseniz:

Çökme tehlikelerinden uzak durun! Hızla binaların cephelerinden, camlardan ve düşen tabelalardan uzaklaşın.

Açık alan bulun! Uzun nesnelerden ve duvarlara yığılmış kalabalıklardan uzak bir yer bulun.

Başınızı ve yüzünüzü koruyun! Döküntülere karşı korunmak için bir çanta, ceket veya kollarınızı kullanın.

Artçı sarsıntılara dikkat edin! Teyakkuzda kalın — ikincil sarsıntılar zayıflamış yapıları yıkabilir.

Sakin kalın ve gerekirse yalnız hareket edin! Grup eylemini beklemeyin; hızlı kişisel kararlar hayatınızı kurtarabilir.

Şiddetli Fırtınalar ve Yıldırım

Büyük mekânlardaki (stadyumlar, alışveriş merkezleri, konser salonları, havaalanları, festivaller) fırtınalar; panik, elektrik kesintileri ve tehlikeli yapısal hasara neden olabilir. Yalnızken hayatta kalmak, erken belirtileri tanımaya ve harici yardım olmaksızın hızla tepki vermeye bağlıdır.

Dikkat Edilmesi Gereken İşaretler:

- Mekân içinde yanıp sönen ışıklar, kapanan ses sistemleri veya ani elektrik kesintisi.
- Kapıları, pankartları veya sahne ekipmanlarını sarsan ani, güçlü rüzgar esintileri.
- Yakınlarda, gök gürültüsünün 10 saniyeden kısa bir süre sonra geldiği sık şimşek çakmaları.
- Tavanlardan sızan su veya zemin kat girişlerinde su baskını.
- İçeride (cam, tavan panelleri) veya dışarıda (tabelalar, iskeleler) düşen nesneler.

Talimatları beklemek değerli saniyeleri boşa harcayabilir — **bireysel hayatta kalma, bağımsız karar vermeyi** gerektirir.

Figure 2. Earthquake Tremors.
(AI-generated by E. Şilina via MagicStudio)

Şiddetli Fırtınalar ve Yıldırım

Fırtına paniğe neden olduğunda büyük bir halka açık mekânın içindeyseniz:

- **Ani karanlık veya gök gürültüsü bekleyin.** Alışveriş merkezleri/havaalanları içindeki elektrik kesintileri veya yıldırım, kalabalık yığılmalarını tetikleyebilir.
- **Cam atriumlardan ve yürüyen merdivenlerden uzak durun.** Işıklar kesildiğinde bu alanlar panik koşularını çeker.
- **Ana akımla değil, çapraz olarak çıkışlara doğru hareket edin.** Bu, ezilme riskini azaltır ve sizi darboğazlardan uzak tutar.
- **Başınızı ve soluk yolunuzu koruyun.** Düşen tavan panellerine ve kalabalık baskısına karşı kendinizi korumak için kollarınızı veya giysilerinizi kullanın.
- **Gerekirse yalnız ve hızlı hareket edin.** Bir kalabalık izdihamı olursa, güvenlik talimatlarını beklemeyin — **kendi güvenli rotanızı seçin.**

Fırtına sırasında açık alanlardaysanız (stadyumlar, festivaller):

- **Yıldırım ve rüzgar panik dalgalarına neden olur.** İnsanların sığınmak için koştuğu metal çitlerden, kulelerden veya geçici sahnelerden uzak durun.
- **Yoğun kümelerin merkezinden kaçın.** Panik zirveye ulaşmadan önce kendinizi kenarlara konumlandırın.
- **Kalabalık yığılırsa dengenizi koruyun.** Yağmurda veya çamurda küçük kaymalar sizi ayak altında bırakabilir.
- **Alternatif sığınma noktaları bulun.** Başkaları başka yönlere gitse bile, tünellere, hizmet koridorlarına veya alçak yapılara doğru hareket edin.
- **Bağımsız düşünün.** Fırtınanın yol açtığı panikte hayatta kalmak, diğerleri kontrolü kaybederken **kendi sakin kararlarınızı vermeniz** demektir.

Sıcak Hava Dalgası ve Aşırı Sıcaklıklar

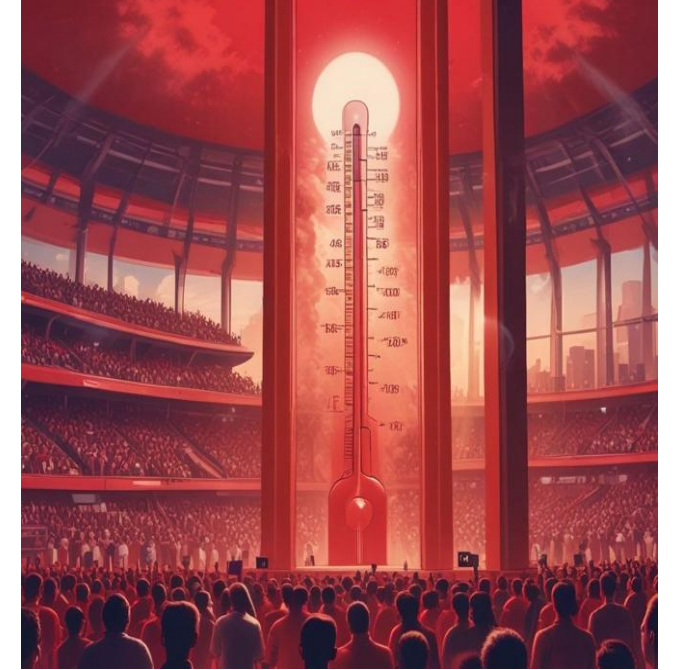
Sıcak hava dalgaları ve aşırı sıcaklıklar, özellikle açık hava etkinliklerinde veya iç mekândaki iklimlendirme sistemleri arızalandığında, büyük halka açık mekânları hayatı tehdit eden ortamlara dönüştürebilir. Bireysel hayatta kalma, çöküş veya panik başlamadan önce erken uyarı işaretlerini tanımaya bağlıdır.

Mekânlardaki Uyarı İşaretleri:

- Soğutma veya havalandırma sistemleri arızalandığında iç mekân sıcaklığında ani artış.
- Huzursuzluk, bayılma veya kafa karışıklığı gösteren kalabalıklar.
- Baş ağrısı, baş dönmesi, mide bulantısı — bunlar sıcağa bağlı yorgunluğun erken belirtileridir.
- Açık hava etkinliklerinde su erişimi olmadan gölgelik ve uzun kuyrukların olmaması.
- Dolu salonlarda veya ulaşım merkezlerinde kötü havalandırma.

Yalnızken Neden Hızla Tepki Vermeli?

- Sıcak çarpması (vücut sıcaklığının 40°C üzerine çıkması) tedavi edilmezse dakikalar içinde ölümcül olabilir.
- Dehidrasyon ve bayılma, kalabalık mekânlarda ezilme riskini artırır.
- Grup tepkisini beklemek tehlikelidir — bireysel hayatta kalma, acil öz bakım eylemleri gerektirir.

Şekil 3. Aşırı Sıcağı Gösteren Termometre 43°C
(E. Şilina tarafından MagicStudio aracılığıyla yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Sıcak Hava Dalgası ve Aşırı Sıcaklıklar

Bir büyük kamu mekânının içindeyseniz (alışveriş merkezi, havaalanı, konser salonu, stadyum içi):

- **Kendinizde erken belirtileri fark edin.** Baş dönmesi, bulantı veya bulanık görme uyarı işaretleridir — hemen daha serin alanlara geçin.
- **Aşırı kalabalık kuyruklardan kaçınin.** Sıcaklık yüksek olan salonlarda, çıkışlar veya mağazaların yakınındaki uzun kuyruklar panik bölgelerine dönüşebilir.
- **Bağımsız hareket edin.** Grup hareketini beklemeyin — kendi başınıza gölgeli veya havalandırılmış koridorlar bulun.
- **Yaratıcı şekilde hidrasyon sağlayın.** Su istasyonları boşsa, çökme riski artmadan önce herhangi bir mevcut kaynağı (örneğin kafeler veya tuvaletler) kullanın.
- **Nefesinizi kontrol edin.** Yavaş, düzenli nefesler baş dönmesini azaltır ve daha uzun süre bilincinizi korumanıza yardımcı olur.

Açık havada etkinliklerdeyseniz (stadyumlar, festivaller, ulaşım merkezleri):

- **Yoğun kalabalıklardan kaçınin.** Doğrudan güneş altında kalan kalabalıklar daha kolay bayılır ve itişmeleri tetikleyebilir.
- **Kendinize gölge yaratın.** Gölge yoksa giysilerinizi, çantalarınızı veya geçici örtüler kullanın.
- **Havalandırma bölgelerine doğru hareket edin.** Sıcakta durmak bayılma riskini artırır; rüzgârlı alanlara veya hizmet bölgelerine doğru ilerleyin.
- **Bayılma riski arttığında kendinizi koruyun.** Yere düşmeden önce oturun — bu, düşme veya panik sonucu oluşabilecek yaralanmaları azaltır.
- **Kendi başınıza düşünün.** Tek başına hayatta kalma, çoğunluğun kaldığı yerden bile güvenli olmayan bölgeleri terk etmek demektir — kendi kararınıza güvenin.

Durakla ve Düşün

Bir İzdihama Yakalandınız — Şimdi Ne Olacak?

Siz büyük bir stadyumda veya konser mekânında, aniden ışıklar kesilip bir duman kokusu yayıldığında oturuyorsunuz. İnsanlar paniklemeye, çıkış kapılarına doğru itmeye ve koşmaya başlıyor. Kalabalığın ortasında tek başınasınız. Baskı hızla artıyor ve hareket edemeyecek veya nefes alamayacak duruma gelebilirsiniz. Önünüzde, hızla tıkanan dar bir geçit görüyorsunuz.

Bu durumda ne yapardınız?

Şekil 4. Şiddetli Yıldırımlı Fırtına Altındaki Stadyum. (E. Şilina tarafından MagicStudio aracılığıyla yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Durakla ve Düşün

Kalabalık kamu mekânlarında aşırı sıcaklık, hızlı dehidrasyona, yönelim bozukluğuna ve bayılmaya neden olabilir — yalnız olduğunuzda ve hemen yardım alamadığınızda riskler artar. Vücudunuzu soğutmak, çabayı azaltmak ve güvenli bir alan edinmek için hızlı hareket etmek hayatta kalma açısından kritiktir.

Neden bazı seçimler güvenli veya etkili olmayabilir?

- Doğrudan güneş altında yürümeye veya durmaya devam etmek, aşırı ısınmayı kötüleştirir ve bayılma riskini artırır.
- Yoğun bir kalabalığın ortasında mahsur kalmak, panik başladığında boğulma veya ezilme riskini artırabilir.
- Baş dönmesi gibi erken belirtileri görmezden gelmek, güvenli olmayan alanlarda (merdivenler, çıkışlar, yürüyen merdivenler) ani bilinç kaybına yol açabilir.

En iyi uygulamayı yansıtan eylem hangisidir?

- Gölgeye, havalandırmaya veya daha az kalabalık alanlara doğru hareket edin.
- Baş dönmesi varsa, sırtınızı destekleyecek şekilde oturun, bacaklarınızı hafifçe yukarı kaldırın.
- Mevcut eşyaları (giysi, atkı, çanta) doğrudan güneşten korunmak için kullanın.
- Erişilebilir ise suyu yavaşça yudumlayın; bir seferde büyük miktarlarda içmeyin.
- Sakin kalın ve enerjinizi koruyun — gereksiz hareketler sıvı kaybına neden olur.
- Telefonunuz ısınırsa, kapatın, soğutun ve gerektiğinde konum göndermek için daha sonra tekrar açın.

Kamusal ve Büyük Mekân Senaryo Bağlamında Tek Başına Hayatta Kalma Becerilerinde Teknolojik ve Endüstriyel Felaketler

- Kamusal ve büyük mekânlarda teknolojik veya endüstriyel felaketler uyarı olmadan meydana gelebilir ve tanıdık alanları tehlike bölgelerine dönüştürebilir. Doğal afetlerden farklı olarak, bu tür olaylar genellikle insan kaynaklı hatalardan — elektrik arızaları, yapısal çökmeler veya sistem arızaları — kaynaklanır ve binlerce kişi toplandığında hızla büyür.
- Arızalı kablodan çıkan ani bir yangın, konser salonunda sahne çökmesi veya stadyumda tamamen elektrik kesintisi, panik yaratabilir, kaçış yollarını engelleyebilir ve bireyleri kalabalık kaotik tepki verdiğinde bile tek başına hareket etmeye zorlayabilir. Bu anlarda hayatta kalma, sadece binanın güvenlik sistemlerine değil, sakin kalmayı, güvenli çıkışları fark etmeyi ve hızlı kararlar vermeyi başarmaya da bağlıdır.

Büyük Kamusal Alanlardaki Yangınlar

Alışveriş merkezlerinde, stadyumlarda veya konser salonlarında yangınlar, güvenli alanları dakikalar içinde ölümcül tuzaklara dönüştürebilir.

Kalabalıkta yalnız olduğunuzda, hayatta kalma, en erken uyarı işaretlerini fark etmeye bağlıdır:

- Ani elektrik kesintisi, çakmaklar veya titreyen ışıklar.
- Kapalı alanlarda duman kokusu veya aşırı ısınmış kablolar.
- Alarm sesleri duyulmadan önce kalabalığın belirli bir bölgeden uzaklaşması.
- Koridorlarda veya merdivenlerde alışılmadık sıcaklık veya pus.
- Beklenmedik şekilde devreye giren sprinkler sistemleri veya alarm sistemleri.

Neden hemen tepki verilmelidir?

- Yangınlar açık alanda olduğu kadar hızlı değil, kapalı alanlarda daha hızlı yayılır — duman ve panik alevlerden daha hızlı hareket eder.
- Çıkışlar tıkanıtığında, tereddüt edenler ilk olarak mahsur kalır.
- Tek başına hayatta kalma becerileri, tehlikeyi daha erken fark etmek ve kalabalık tepki vermeden önce hareket etmektir.

Şekil 5. Yangında Alışveriş Merkezi.
(E. Šiljina tarafından MagicStudio ile yapay zeka ile oluşturuldu)

Büyük Kamusal Alanlardaki Yangınlar

Temel ilke: Yangınla ilişkili felaketlerde, tek başına hayatta kalma becerileri, panikleyen kalabalığı takip etmek veya yardımdan beklemek yerine, bağımsız hareket ederek panik ve duman inhalasyonundan kaçınmak anlamına gelir.

Alışveriş merkezinde, stadyumda, havaalanında veya konser salonunda yangın çıktığında, panik alevlerden daha hızlı yayılır. Kalabalıkta yalnız olduğunuzda, hayatta kalma kendi hızlı eylemlerinize bağlıdır:

- **Sakin olun ve erken hareket edin.** Tereddüt, duman koridorları doldurmadan önceki birkaç güvenli saniyeyi israf eder.
- **Panik bölgelerinden kaçın.** Kalabalığın sıkıştığı tıkanmış merdivenlere veya yürüyen merdivenlere koşmayın.
- **Nefes almak için alçakta kalın.** Zehirli duman katmanlarının altında kalabilmek için emekleyin veya çömelin.
- **Kendi rotanızı seçin.** Ana akışı değil, yan çıkışları, hizmet kapılarını veya acil durum merdivenlerini kullanın.
- **Koruyucu önlem alın.** Dumanı filtrelemek için ağzınızı ve burnunuzu bir bezle (gömlek, atkı, kolluk) kapayın.
- **Sadece mahsur kaldığınızda sinyal verin.** Telefonunuzun fenerini, vurma seslerini veya bağırmaı kullanın — ancak enerjinizi ve oksijeninizi koruyun.

Büyük Kamusal Alanlardaki Altyapı Arızaları

Büyük kamusal alanlarda yapısal veya ekipman arızaları nadirdir — ancak meydana geldiğinde anında kaos yaratır. Kalabalıkta yalnız olan biri için bu olaylar özellikle tehlikelidir çünkü:

- **Erken uyarı yok:** Yürüyen merdivenler, asansörler veya tavanlar ani bir şekilde arızalanabilir ve tepki vermek için çok az zaman bırakabilir.
- **Kalabalık itişme riski:** Panik hızlı yayılır ve çöküşün uzaklarında bile ezilme yaralanmaları meydana gelebilir.
- **Yönelim kaybı:** Karanlık, toz veya düşen enkaz çıkışları görmeyi engelleyebilir.
- **Yalıtım:** Arkadaşlarınız olmadan, yaralanmış veya mahsur kalmış olmanız fark edilmeyebilir.

Tek başına hayatta kalma açısından neden önemli: Tehlike işaretlerini fark etmek ve kalabalık tepki vermeden önce hareket etmek, güvenli olmakla çöküşün içinde yakalanmak arasında fark yaratabilir.

Şekil 6. Kırık Cam Paneller.
(E. Şilina tarafından MagicStudio ile yapay zeka ile oluşturuldu)

Büyük Kamusal Alanlardaki Altyapı Arızaları

Altyapı arızalarında tek başına hayatta kalma, farkındalığınıza, hızlı karar verme yeteneğinize ve kaynaklılığınıza dayanmak demektir — kalabalığa, güvenliğe veya şansa değil:

- **Kendi içgüdülerinize güvenin.** Tehlikeyi başkalarının onaylamasını beklemeyin — çöküş belirtilerini duyduğunuzda veya hissettiğinizde hemen hareket edin.
- **Karar vermede bağımsız olun.** Kalabalıklar sıklıkla donup kalır veya yanlış rotaları takip eder; hayatta kalma, kendinizin daha güvenli alternatifleri fark etmesi demektir.
- **Elimizdekileri kullanın.** Bir sırt çantası, ceket veya hatta bir su şişesi anlık olarak bir kalkan veya araç haline gelebilir.
- **Hızdan çok alanı düşünün.** En hızlı kalabalıkla koşmaktan çok, nefes alabileceğiniz bir alan bulmak daha önemlidir.
- **Basınç altında sakin olun.** Yalnız olduğunuzda zihinsel durumunuz en güçlü savunmanızdır — panik zaman ve enerji israfıdır.

Büyük Kamusal Alanlardaki Elektrik Şebeke Kesintileri

Kalabalık alanlarda ani bir elektrik kesintisi, dünyanın anında kaosa döndüğünü hissettirebilir. Kalabalıkta yalnız olan biri için tehlike katlanarak artar:

- Tamamen yönünü kaybetme.** Işıklar kesildiğinde, çıkışlar, işaretler ve tanıdık noktalar ortadan kalkar. Karanlıkta, kısa mesafeler bile daha uzun hissedilir ve yönünüzü kaybetmek kolaylaşır.
- Kalabalık panikleri.** Kargaşada insanlar, ana çıkışlar veya yürüyen merdivenler gibi tanıdık yollara doğru koşar. Bu yollar hızla tıkanır ve özellikle binlerce kişi aynı anda hareket ettiğinde ezilme noktalarına dönüşebilir.
- Sistem arızası.** Asansörler, yürüyen merdivenler, havalandırma sistemleri ve hatta alarm sistemleri aynı anda çalışmaz hale gelebilir. Bu sistemler olmadan kaçış zorlaşır ve koşullar hızlı bir şekilde kötüleşir.
- Yalıtım.** Yalnızsanız, size rehberlik edecek başkalarına güvenemezsiniz. Karanlıkta insanlar kendilerine odaklanır ve yaralanmış, mahsur kalmış ya da yönünü kaybetmiş olmanızı fark edemeyebilirler.

Şekil 7. Elektrik Kesintisi.
(E. Şilina tarafından MagicStudio ile yapay zeka ile oluşturuldu)

Büyük Kamusal Alanlardaki Elektrik Şebeke Kesintileri

Ne Yapmalı?

- Durun, nefes alın ve gözlerinizin karanlığa alışmasını sağlayın — kör körüne koşmayın.
- Kendi ışığınızı (telefon feneri, parlayan çubuk) nadiren kullanın.
- Yöneliminizi belirlemek için duvarları, korkulukları veya dokunsal ipuçlarını takip edin.
- Ana kapılar yerine yan koridorları veya hizmet çıkışlarını seçin.
- Dengenizi koruyarak, kaymaları önlemek için dikkatli ve sakın hareket edin.
- Kalabalığın panikinden ziyade kendi kararlarınıza güvenin.

Ne Yapmamalı?

- Karanlığa koşmayın — düşme, engeller veya tıkanmış çıkışlar riski vardır.
- Asansörleri kullanmayın — elektrik kesilebilir ve mahsur kalabilirsiniz.
- En yoğun kalabalığı takip etmeyin — darboğazlar sizi ezebilir.
- Telefon pilini aramalar/sosyal medya için harcamayın — ışık veya acil durum için saklayın.
- Baş dönmesi veya yönünü kaybetme hissini görmezden gelmeyin — hareket etmeden önce durun ve dengeyi sağlayın.
- Pasif kalmayın — tereddüt hayatta kalma sürenizi azaltır.

Duraklayın ve Düşünün

Alışveriş Merkezinde Elektrik Kesintisi — Şimdi Ne Yapmalı?

Hafta sonu yoğun bir alışveriş merkezinde tek başınıza alışveriş yapıyorsunuz. Aniden tüm bina karanlığa bürünüyor. Acil durum ışıkları çalışmıyor ve yürüyen merdivenler duruyor. İnsanların ana çıkışlara doğru bağırarak itiştiğini duyuyorsunuz ama siz onlardan uzaksınız. Telefonunuzun bataryası azalmış ve sinyal de yeni kesildi. Yakındaki merdiven boşluğu tamamen karanlık ve havalandırma durmuş, hava ağırlaşmış gibi hissediliyor.

Bu durumda ne yapardınız?

Şekil 8. Yangın Çıkış İşaretleri.
<https://www.istockphoto.com/photos/fire-exit-sign>

Duraklayın ve Düşünün

Büyük kamu mekânlarındaki elektrik kesintileri, kargaşa, panik ve yalıtımı yaratır. Telefonunuz — tek ışığınız ve ipucunuz — bitmek üzereyken, akıllıca ve bağımsız hareket etmek hayati öneme sahiptir.

Neden bazı seçimler güvenli veya etkili olmayabilir?

- Kalabalıkla birlikte karanlığa koşmak, ezilme ve düşme risklerini artırır.
- Son bataryayı aramalar veya sosyal medya için kullanmak, en çok ışığa ihtiyacınız olduğunda size ışık bırakmaz.
- Ağırlaşmış, havalandırılmamış alanlarda (merdiven boşlukları, koridorlar) durmak, panik arttığında boğulma veya yaralanma riskini artırır.
- Sistemlerin yeniden başlatılmasını pasifçe beklemek, güvenli çıkışların hâlâ açık olduğu kritik dakikaları israf eder.

En iyi uygulamayı yansıtan eylem hangisidir?

- Telefonunuzdaki kalan bataryayı sadece temel ışık veya hızlı bir konum güncellemesi göndermek için kullanın.
- Yöneliminizi koruyun: duvarları, korkulukları veya dokunsal ipuçlarını takip edin, kör körüne koşmayın.
- Sakin hareket ederek yan çıkışlara veya daha az kalabalık rotalara doğru ilerleyin; yürüyen merdivenler ve asansörlerden kaçın.
- Yönünüzü kaybettiğinizi hissettiyseniz, durun, nefes alın ve gözleriniz karanlığa alışana kadar daha fazla hareket etmeyin.
- Enerjinizi koruyun ve zihniniz açık olsun — karanlıkta, sakın bağımsız düşünme en güçlü hayatta kalma becerinizdir.

Kamusal Alan ve Büyük Mekân Senaryo Bağlamında Tek Başına Hayatta Kalma Becerilerinde Biyolojik ve Sağlıkla İlgili Felaketler

Kalabalık bir mekânda yalnızken, hemen dış tıbbi yardım alamadığınız durumlarda bile küçük biyolojik veya sağlık sorunları hayati risk oluşturabilir. Hayatta kalma, semptomları erken fark etme, sakin kalma ve hızlı hareket etme becerinize bağlıdır — özellikle hemen dışarıdan tıbbi destek alamıyorsanız.

- **Bulaşıcı salgınlar** – virüs veya bakteriler, sıkı temasın kaçınılmaz olduğu dolu stadyumlar, alışveriş merkezleri veya havaalanlarında hızla yayılır.
- **Gıda zehirlenmesi veya alerjik reaksiyonlar** – konserlerde veya etkinliklerde kirlenmiş gıda veya yanlışlıkla alerjen maruziyeti, tıbbi yardım geciktiğinde ani hastalığa neden olabilir.
- **Tıbbi acil durumlar** – bayılma, astım atağı veya ani kalp olayları, tahliye veya panik kaosunda fark edilmeyebilir.

Şekil 9. Aşırı Isınmış Mekânda Boş Su Şişesi.
(E. Şijina tarafından MagicStudio ile yapay zeka ile oluşturuldu)

Kalabalık Mekânlarda Bulaşıcı Hastalık Salgınları

Stadyumlar, alışveriş merkezleri veya havaalanları gibi büyük mekânlarda bulaşıcı hastalıkların salgınları, yakın temas ve kötü havalandırma nedeniyle hızlıca yayılabilir.

Riskler şunları içerir:

- Kalabalık içinde iken ani ateş, öksürük veya zayıflık belirtilerinin başlaması
- Sınırlı tıbbi erişim — ilk yardım veya profesyonel yardımda gecikmeler
- Panik, hastalıktan daha hızlı yayılıyor ve kalabalıkta güvenli olmayan hareketlere neden oluyor
- Yalıtım riski — kalabalık veya kaotik bir ortamda yığıldığınızda fark edilmeme riski

Şekil 10. Kalabalıkta Yere Düşmüş Tıbbi Maske.
(E. Šilina tarafından MagicStudio ile yapay zeka ile oluşturuldu)

Kalabalık Mekânlarda Bulaşıcı Hastalık Salgınları

Ne Yapmalı:

- Maruz kalma riskini azaltmak ve panik bölgelerinden kaçınmak için sakin bir şekilde daha az kalabalık alanlara doğru ilerleyin.
- Semptomlar hissederseniz veya çevrenizde enfeksiyon şüphesi varsa, ağzınızı ve burnunuzu maske, eşarp veya kolunuzla kapatın.
- Kendinizi zayıf hissederseniz, sırtınızı duvara veya sağlam bir yapıya dayayarak oturun — bu, hareket halindeki kalabalıkta fark edilmeden yere yığılmanızı önler.
- Acil durumlar veya yardım istemek için gücünüzü ve telefonunuzun pilini koruyun.
- Tıbbi yardım gelene kadar temel ilk yardım için mevcut kişisel eşyaları (su şişesi, mendil, bez) kullanın.

Yapılmaması gerekenler:

- Panik sırasında ana çıkışlara veya yürüyen merdivenlere doğru itmeyin — bunlar hızla tıkanma noktalarına dönüşür.
- Kalabalık yürüyüş yollarının ortasında yere yatmayın — insanlar sizi göremezse ezilme riski yüksektir.
- Baş dönmesi, mide bulantısı veya nefes darlığı gibi erken belirtileri görmezden gelmeyin.
- Arkadaşlarınızı veya yardım edecek kişileri aramakla zaman kaybetmeyin — kendi hızlı kararlarınıza güvenin.-

Kamusal Alanlarda Gıda Kaynaklı Hastalıklar veya Alerjik Reaksiyonlar

Stadyumlarda, alışveriş merkezlerinde veya festivallerde satılan yiyecekler bazen kötü saklanabilir, kontamine olabilir veya gizli alerjenler içerebilir. Kalabalık ortamlarda, hafif bir alerjik reaksiyon veya ani mide rahatsızlığı bile hayati tehlike oluşturabilir — özellikle hareket kısıtlı olduğunda ve yardım geciktiğinde.

Büyük mekanlarda sık görülen riskler:

- Sıcakta bırakılan veya hijyenik olmayan koşullarda hazırlanan yiyecekler bakteri taşıyabilir.
- Toplu yemek hizmetleri, alerjenlerle çapraz bulaşma riskini artırır.
- Uygun olmayan şekilde saklanan içecekler, bakteri üremesine veya kimyasal sızıntıya neden olabilir.

Tipik semptomlar:

- Mide bulantısı ve kusma
- Karın ağrısı veya kramplar
- Ani baş dönmesi veya halsizlik
- Dudak, boğaz veya yüzde şişme (alerjik reaksiyon)
- Nefes almada zorluk
- Hızlı dehidrasyon

Şekil 11. Aşırı ısınan mekanda bırakılan yiyecekler.(E. Şilina tarafından MagicStudio aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Kamusal Alanlarda Gıda Kaynaklı Hastalıklar veya Alerjik Reaksiyonlar

Gıda zehirlenmesi veya alerjenler bir kalabalığı etkilediğinde, etrafınızda panik yayılırken kendi semptomlarınızı da hissedebilirsiniz. Onlarca kişi bayılabilir, kusabilir veya yardım isteyebilir — ve bu kaos ortamında, sizin durumunuz kolayca gözden kaçabilir.

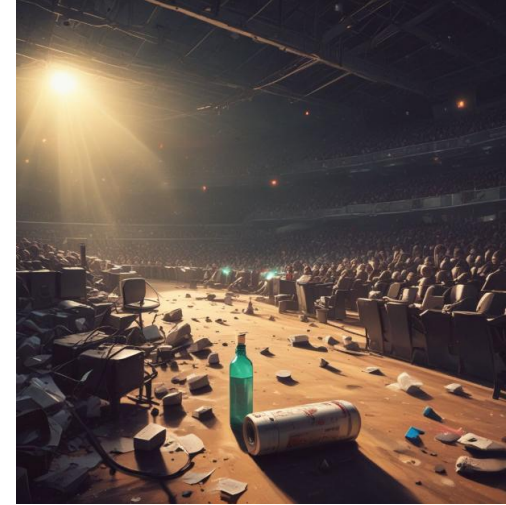
- **Önce kendi vücudunuza tepki verin** — mide bulantısı, baş dönmesi, şişlik veya nefes darlığı, çevrenizdekiler bayılsa bile hemen harekete geçmeniz gerektiği anlamına gelir.
- **Hasta kalabalığın ortasında beklemeyin** — duvarların, koridorların veya açık alanların yanına gidin, böylece görünür kalır ve ezilmezsiniz.
- **Gürültüden daha yüksek ve net bir şekilde sinyal verin** — bir kolunuzu kaldırın, “Alerji!” veya “Yardım lazım!” gibi kısa sözler söyleyin, gerekirse giysilerinizi sallayın. Kurtarma ekipleri en belirgin sinyalleri arayacaktır.
- **Kendi kaynaklarınızı kullanın** — antihistaminikler, inhalerler veya epinefrin oto-enjektörünü hemen kullanın. Onlarca kişinin yardıma ihtiyacı olduğunda acil durum ekiplerinin size hızlı bir şekilde ulaşacağına güvenmeyin.
- **Kusma/halsizlik durumunda kendinizi koruyun** — serbestçe nefes alabileceğiniz ve devrilmeyeceğiniz bir duvara veya bariyere yaslanarak dik oturun.
- **Bulunabileceğiniz bir yerde kalın** — kurtarma ekipleri önce ana kalabalığa odaklanabileceğinden, tuvaletlerde veya yan odalarda saklanmaktan kaçının.

Kalabalık Mekanlarda Tıbbi Acil Durumlar

Kalabalık bir konser, stadyum veya alışveriş merkezinde, bayılma, astım krizi veya göğüs ağrısı gibi ani tıbbi sorunlar fark edilmeyebilir. Yüksek sesli müzik, karanlık veya kaotik tahliyeler, başkalarının sizin tehlikede olduğunuzu fark etmesini zorlaştırır. Panik yayıldığında, çoğu insan kaçmaya odaklanır ve yanlarında bayılan birini fark etmeyebilir.

Bu durumun tek başına hayatta kalma açısından tehlikeli olmasının nedenleri:

- **Kaosun içinde gizlenme** – loş ışıklar, gürültü veya hareketli kalabalıklar, sizin sıkıntınızı gizler.
- **Yanlış yorumlanan sinyaller** – baş dönmesi veya nefes darlığı, basit bir panik gibi görünebilir.
- **Tahliye sırasında gözden kaçma** – kitlesel hareketler sırasında, kurtarma ekipleri ve çevredekiler genellikle sessizce bayılan kişileri gözden geçirir.
- **Gecikmeli müdahale** – aynı anda birçok kişinin yardıma ihtiyacı varsa, sağlık ekiplerinin size ulaşması daha uzun sürebilir.

Şekil 12. Aşırı ısınmış mekanda boş su şişesi.(E. Şilina tarafından MagicStudio aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Kalabalık Mekanlarda Tıbbi Acil Durumlar

Tahliye, gürültü veya panik durumunuzu gizlediğinde, hayatta kalmak yardım gelene kadar kendinizi görünür ve dengeli hale getirmeye bağlıdır.

Ne Yapmalı:

- **İlk uyarı işaretlerinde harekete geçin** – baş dönmesi, göğüs ağrısı, nefes darlığı veya bulanık görme, derhal hareket etmeyi bırakmanız gerektiği anlamına gelir.
- **Kalabalığın akışından uzaklaşın** – devrilmekten kaçınmak için yana doğru bir duvara, bariyere veya merdiven korkuluğuna doğru adım atın.
- **Kendinizi görünür hale getirin** – bir kolunuzu kaldırın, giysilerinizi sallayın veya telefonunuzun ışığını kullanarak kurtarma ekiplerinin dikkatini çekin.
- **İlaçları hızlıca kullanın** – inhaler, nitrogliserin veya reçeteli ilaçlar hemen alınmalıdır.
- **Güvenli bir pozisyon alın** – bayılırsanız, sırtınızı dayayarak oturun veya hava yolunuzu açık tutmak için dizlerinizi bükerek yan yatın.

Yapmamanız gerekenler:

- **Kalabalığın içinde zorla ilerlemeye çalışmayın** – hareket halindeyken yere düşmek yaralanma ve ezilme riskini artırır.
- **Tuvaletlerde veya karanlık köşelerde saklanmayın** – kurtarma ekipleri sizi gözden kaçırabilir.
- **Son enerjinizi sürekli bağırarak harcamayın** – kısa ve net işaretler daha etkilidir.
- **Pasif bir şekilde beklemeyin** – belirtiler başladığında hemen harekete geçin.

Duraklayın ve Düşünün

Tahliye Sırasında Düşme — Şimdi Ne Yapmalı?

Bir konserde, geniş bir kapalı arenada olduğunuz sırada birden ışıklar sönüyor ve kalabalık panik başlıyor. İnsanlar çıkışlara doğru koşuyor. Kargaşada göğsünüzde sıkışma hissi başlıyor — nefes almak zorlaşıyor ve bacaklarınız zayıflıyor. Neredeyse yere yıkılırken etraftakiler sizi iterek geçiyor. Ortam gürültülü, karanlık ve kimse yardımınıza ihtiyacı olduğunuzu fark etmiyor.

Bu durumda ne yapardınız?
Kalabalıkla birlikte ileri itmeye mi çalışırdınız, yere mi otururdunuz yoksa kolunuzu kaldırıp yardım mı çağırırdınız?

Şekil 13. Karanlık Konser Salonu.
(E. Şilina tarafından MagicStudio ile yapay zeka ile oluşturuldu)

Duraklayın ve Düşünün

Karanlık ve kalabalık bir mekanda, küçük tıbbi acil durumlar fark edilmezse hızla hayati tehlikeye dönüşebilir. Hayatta kalmanız, kendinizi görünür kılmak ve yardım gelene kadar enerjinizi korumakla mümkündür.

En İyi Uygulama Yanıtı:

- **Kendinizi görünür hale getirin** — duvara veya bariyere yaslanın, bir kolunuzu kaldırın, dik durun.
- **Tıbbi yardım için işaret verin** — “Yardım — astım!” veya “Yardım — göğüs!” gibi kısa ve net kelimeler kullanın.
- **Eğer varsa, ilaçları (inhaler, epinefrin, haplar) hemen kullanın.**
- **Nefes almayı kontrol edin** — paniği ve oksijen ihtiyacını azaltmak için yavaş ve düzenli nefes alın.
- **Mümkünse ışık veya açık alanın yakınında kalın**, böylece kurtarma ekipleri sizi hızlıca bulabilir.

Güvenli Olmayan Tepkiler:

- **Kalabalığın ortasında bayılmak** — ezilme veya gözden kaçma riski.
- **Sessiz kalmak** — panik ve gürültü içinde kurtarma ekipleri sizi fark edemeyebilir.
- **Tuvaletlere veya gizli alanlara çekilmek** — bulunmanız ve yardım edilmesi zorlaşır.

İlham Veren Eylemler ve Rol Modeller

Love Parade 2010: Küçük Eylemler Hayatları Nasıl Kurtardı?

- 24 Temmuz 2010 tarihinde Almanya'nın Duisburg kentinde düzenlenen Love Parade festivali, kutlamalardan bir felakete dönüştü. 200.000'den fazla kişi tek bir tünel rampanın içine sıkıştırıldı. Dakikalar içinde kalabalıktan kaynaklanan basınç dayanılmaz hale geldi. 21 kişi hayatını kaybetti ve 650'den fazlası yaralandı.
- Kargaşanın ortasında bazıları paniklemeyi reddetti.
- Yanından geçenler, başkalarının ezilmesini önlemek için insan zincirleri oluşturdu.
- Yabancılar, insanları merdiven korkuluklarına ve duvarlara doğru çekerek nefes alabilecekleri kıymetli alanlar sağladı.
- Sakin kalan, çapraz yönde hareket eden ve anlaşılır şekilde sinyal veren hayatta kalanlar, ezilmenin dışına çıkmak için bir yol buldu.

Video 1. Love Parade felaketi. <https://www.youtube.com/watch?v=MGFcNRrlqM>

Unutmayın!

Net düşünmeniz hayatınızı ve başkalarının hayatını kurtarabilir.

Keşfedilecek Daha Fazla Şey

1. Toplu etkinliklerde sağlık risklerinin yönetimi

Büyük mekanlarda bulaşıcı hastalık salgınlarının, gıda kaynaklı hastalıkların ve tıbbi acil durumların önlenmesine ilişkin kılavuzlar.

2. Bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve kontrolünde gelecekteki zorluklar

Kalabalık alanlarda enfeksiyonların nasıl yayıldığı ve riskleri azaltan önlemler hakkında pratik bilgiler.

3. Daha az kuyruk, daha fazla güvenlik - kalabalık simülasyonlarının gücü

Kalabalıkta yaşanan kargaşa ve acil durumların geç fark edilmesinin neden ölümcül olabileceğini ve farkındalığın nasıl hayat kurtardığını açıklıyor.

Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan kaynaklar

- Depremler ve tsunamiler. (tarih belirtilmemiş). Ortak Araştırma Merkezi: AB Bilim Merkezi. https://joint-research-centre.ec.europa.eu/projects-and-activities/natural-and-man-made-hazards/earthquakes-and-tsunamis_en?utm_
- Fausti, G. (tarih belirtilmemiş). Avrupa Yangın Standartları. Scribd. <https://www.scribd.com/document/836063255/European-Fire-Standards>
- Bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve kontrolünde gelecekteki zorluklar. (2025, 8 Mayıs). Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/future-challenges-infectious-disease-prevention-and-control>
- Toplu etkinliklerde sağlık risklerinin yönetimi. (7 Mart 2024). <https://www.who.int/activities/managing-health-risks-during-mass-gatherings>
- Toplu etkinlikler ve bulaşıcı hastalıklar, AB/AEA'daki halk sağlığı yetkilileri için dikkate alınması gereken hususlar. (2024, 14 Haziran). Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi. <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/mass-gatherings-and-infectious-diseases-considerations-2024>
- Kitlese ve büyük toplantı etkinliklerinin planlanması ve koordinasyonu için maymun çiçeği kaynak araç seti. (5 Temmuz 2022). <https://www.who.int/europe/tools-and-toolkits/monkeypox-resource-toolkit-for-planning-and-coordination-of-mass-and-large-gathering-events>
- Beceri ve yetkinlikler. (tarih belirtilmemiş-b). Avrupa Beceri, Yetkinlik, Nitelik ve Meslekler (ESCO). https://esco.ec.europa.eu/en/classification/skill_main

Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan kaynaklar

Videolar:

- Autentic Documentary. (19 Temmuz 2025). Love Parade: Bir Müzik Festivali Nasıl Ölümcül Bir Tuzağa Dönüştü [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=MGFcNRrlqM>
- Kneidl, A. (tarih belirtilmemiş). Daha az kuyruk, daha fazla güvenlik - kalabalık simülasyonlarının gücü [Video]. TED Talks. https://www.ted.com/talks/angelika_kneidl_less_queueing_more_safety_the_power_of_crowd_simulations

Resimler:

- Munasinghe, S. (tarih belirtilmemiş). 3.100'den fazla yangın çıkışı işareti stok fotoğrafı, resim ve telifsiz görüntü - iStock. <https://www.istockphoto.com/photos/fire-exit-sign>
- Şilina, E. (2025). Deprem Sırasında Çöken Stadyum Yapısı [AI tarafından oluşturulan görüntü]. MagicStudio. https://magicstudio.com/ai-art-generator/?utm_source=chatgpt.com
- Şilina, E. (2025). Deprem Sarsıntıları [AI tarafından oluşturulan görüntü]. MagicStudio. https://magicstudio.com/ai-art-generator/?utm_source=chatgpt.com
- Şilina, E. (2025). Aşırı Sıcaklığı Gösteren Termometre (43°C) [AI tarafından oluşturulan görüntü]. MagicStudio. https://magicstudio.com/ai-art-generator/?utm_source=chatgpt.com
- Şilina, E. (2025). Şiddetli Yıldırım Fırtınası Altındaki Stadyum [AI tarafından oluşturulan görüntü]. MagicStudio. https://magicstudio.com/ai-art-generator/?utm_source=chatgpt.com
- Şilina, E. (2025). Yangın Çıkan Alishveriş Merkezi [AI tarafından oluşturulan görüntü]. MagicStudio. https://magicstudio.com/ai-art-generator/?utm_source=chatgpt.com
- Şilina, E. (2025). Parçalanmış Cam Paneller [AI tarafından oluşturulan görüntü]. MagicStudio. https://magicstudio.com/ai-art-generator/?utm_source=chatgpt.com
- Şilina, E. (2025). Pil İkonu Düşük Terk Edilmiş Telefon [AI tarafından oluşturulan görüntü]

ORTAKLIK

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

VET-READY ile eęlenin!

Ünite 2: KAMU VE BÜYÜK MEKÂN FELAKETLERİNE HAZIRLIK VE MÜDAHALE
Eğitim Modülü 12: Kamu ve Büyük Mekân Felaket Senaryolarında Tek Başına
Hayatta Kalma Becerileri!

FOLLOW US

<https://vetready.eu/>